

PERSONA DOLL METODIKA. VADOVAS

Daiva Skurdalienė
Klaipėdos Tauralaukio progimnazija

I SKYRIUS

I.I. ĮVADAS

Šis metodikos „Persona Doll“ vadovas yra vienas iš rezultatų Erasmus+ projekto K229 „Pagarbi ir tolerantiška mokykla“ (For a respectful and tolerant school). Projektas buvo įgyvendinamas 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 mokslo metais. Šiame projekte dalyvavo mokytojai iš 5 skirtingų šalių: Ispanijos, Italijos, Lietuvos, Prancūzijos ir Latvijos. **Projekto tikslas** – plėsti vaikų supratimą apie žmonių skirtumus ir ugdyti tolerantiškumą šalia esantiems nuo mažų dienų, užkirsti kelią priekabiavimui ir smurtui mokykloje, plėtoti ir tobulinti vaikų socialinius įgūdžius.

Projekto uždaviniai:

- naudojant Persona doll metodiką (PDM) vykdyti patyčių ir smurto prevenciją mokykloje;
- plėtoti ir tobulinti vaikų socialinius įgūdžius;
- ugdyti tolerancijos supratimą ir jį plėsti;
- įtraukti vaikus su specialiais poreikiais;
- medžiagos kūrimas ir projekto sklaida

I.II. MŪSŲ MOKYKLA – KLAIPĖDOS TAURALAUKIO PROGIMNAZIJA

Mokykla Tauralaukyje įkurta 1933 m. Iki jos įkūrimo Tauralaukio vaikai lankė Vytauto Didžiojo gimnaziją, įkurtą 1922 m. Gimnazijos mokytoja Karolė Jurevičiūtė – Klimavičienė, pastebėjusi, kad daug vaikų pėsčiomis ateina iš Tauralaukio, organizavo Tauralaukio mokyklos įsteigimą. Dvarininkas Zilbermanas suteikė patalpas mokyklai, čia apgyvendino mokytoją, ją išlaikė. Buvo 4 skyriai, mokinių – 30-40.

Užėjus vokiečiams, mokytoja atleista, o mokykla uždaryta. Koks tolesnis pastato, kur prieš Antrąjį pasaulinį karą veikė Tauralaukio mokykla, likimas – neaišku. Po karo Tauralaukyje veikė mokykla rusų kalba. 1956 m. atidarytos klasės lietuvių kalba. 1957-1964 m. mokykloje lygiagrečiai mokytą lietuvių ir rusų kalbomis. Klasėse buvo būtiniausi baldai, vadovėlius ir sąsiuvinius pirkosi patys mokiniai. 1964 m. klasių rusų kalba nebeliko. 1968–aisiais pastatyta nauja mokykla. Joje ir dabar mokosi kelios pradinės Tauralaukio progimnazijos klasės. 1987 m. mokykla reorganizuojama į keturmetę pradinę. Mokinių – 69. Turtingesnė mokyklos materialinė bazė: gražinama aplinka, įrengiama nauja klasė su langų užtemdymu, dailės kombinate užsakomi nauji stendai, sutvarkoma sporto aikštelė. 1994-1995 m.m. Tauralaukio bendruomenės pastangomis įkurta pagrindinė mokykla.

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

Mokyklą sudarė du pastatai – senoji pradinė ir naujoji pagrindinė - dalis darželio pastato. Nuo 2011 m. rugsėjo mokykla jau - Klaipėdos Tauralaukio progimnazija.

Mokykla aktyviai dalyvauja tarptautiniuose ir šalies projektuose. 2021 metais Tauralaukio progimnaziją pasiekė džiugi žinia, kad suteikiamas „eTwinning“ mokyklos vardas. „eTwinning“ mokyklos vardo suteikimas, vaikų noras dalyvauti projektinėje veikloje, smalsumas, aktyvumas džiugina progimnazijos bendruomenę ir kartu skatina toliau tobulėti, bendrauti, bendradarbiauti, ieškoti ir atrasti. Džiugu, kad šie mokslo metai taip pat buvo kūrybiški ir sėkmingi projektinėse veiklose. Šiuo metu įgyvendinami šie programos eTwinning projektai: „Learning is fun“ („Mokytis yra linksma“), „Digitally fake“ („Skaitmeninės melagienos“), „My English adventures“, („Mano anglų kalbos nuotyčiai“), „Vivre avec le dérèglement Climatique – Sauver la vie sur TERRE ! Living with the Climate Change – Saving Life on EARTH !“ („Gyvenimas su klimato kaita“), „STOP ESL! START INTERDISCIPLINARY EDUCATION FOR FUTURE!“ („STOP ankstyvam išėjimui iš Švietimo sistemos ! Pradėkime tarpdalykinį mokymą dėl ateities“), „For a respectful and tolerant school (FRATS)“, „Susidraugauk su savo emocijomis / Befriend your emotions“, „Auginu mamytei“ (I'm planting for my mom), „Švęskime Lietuvą“, „Prikelk daiktus naujam gyvenimui“.

Švietimo įstaigų progimnazijų reitinge pagal aštuntokų trejų pastarųjų metų pasiekimus pirmauja Klaipėdos Tauralaukio progimnazija. Šie mokyklos įvertinimai skatina įgyvendinti inovatyvius ir kūrybines idėjas, siekiant mokinių gerovės ir ugdymo kokybės.

Projekto „For a respectful and tolerant school“ (FRATS), įgyvendinimas remiasi „Persona Doll“ metodika, kuri moko vaikus pagarbaus ir tolerantiško elgesio, moko suprasti ir priimti kitą. Tikime, kad labai svarbu mokytis savo mokinius teigiamų vertybių, įskaitant pagarbos ir tolerancijos, todėl jų ugdymas yra įtrauktas į mūsų mokyklos programą, mokykla aktyviai dalyvauja programose prieš patyčias, todėl „Persona Doll“ metodika puikiai papildė mokyklos programą ir suteikė galimybę mokytis ir mokytis tolerancijos ir supratimo vaikams nuo 3 metų.

„Persona Doll“ metodikos siūloma veikla gali būti lengvai įtraukiama į mūsų kasdienį darbą ir integruojama į kitas veiklas, kuriuos įgyvendiname mokykloje.

Projekte tiesiogiai dalyvavo 60 mokinių nuo 3 iki 7 metų ir 6 mokytojai, likusieji darbuotojai ir vyresni mokiniai bendradarbiavo projekto veiklose, o visa švietimo bendruomenė užmezgė ryšius ir sužinojo su šia metodika susijusius tikslus ir veiklą.

Atsižvelgiant į mūsų mokinių ypatumus, buvo sukurtos 4 lėlės. Kiekvienas lėlių ypatumas buvo pasirinktas atsižvelgiant į žmonių ypatybes, su kuriomis norėjome supažindinti vaikus, o kartu išmokyti priimti kitą tokį koks jis yra. Pavyzdžiui, Etanas turi atsvario problemų, todėl kai kurie vaikai iš jo šaiposi mokykloje, o Aretė nešioja akinukus, todėl taip pat patiria vaikų užgauliojimus.

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

Visos lėlės buvo pristatytos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse (nuo 3 iki 7 metų). Po jų pristatymo buvo vykdoma įvairi veikla su vaikais, susijusiais su lėlėmis ir jų problemomis. Po 3 metų darbo su šiuo projektu, mes galėjome patikrinti, ar vaikai dabar geriau žino apie skirtumus tarp žmonių ir yra tolerantiškesni kitiems. Elgesio problemos sumažėjo, vaikų santykiai, kurie dabar yra dėmesingesni ir geranoriškesni vienas kitų atžvilgiu.

Bendradarbiavimas su mūsų partneriais Europoje buvo puikus. Mes dalijomės daug informacijos ir gavome daug idėjų apie įvairius būdus mokyti vaikus tolerancijos. Šeimos ir švietimo bendruomenė yra labai patenkintos projekto rezultatais, tėvai pripažįsta, kad tai labai padėjo mokyti tolerancijos ir nurodė, kad jie mato savo vaikų elgesio skirtumą.

II SKYRIUS – KAIP IŠVENGTI PATYČIŲ

II.I. LYGYBĖS IR TOLERANCIJOS UGDYMAS

Įgyvendinant „Persona Doll“ metodiką mes į pagalbą pasitelkėme pasakojimus ir vaidmenų žaidimuskurių pagalba, mes galėjome padėti net jauniausiems vaikams pozityviai prisitaikyti prie etninės, rasinės, fizinės, psichologinės įvairovės ir pan. kurių vis dažniau yra mūsų klasėse.

Vaikus mokėme neturėti išankstinio nusistatymo, nuomonės ir siekėme mokyti priimti skirtingus žmones prasmingu ir praktiniu būdu vaikams. Naudojant „Persona Doll“ metodiką mes siekėme sustiprinti įgimtą gebėjimą įsijausti į kitus. Ši, kovos su patyčiomis metodika, skirtas tolerancijos ir pagarbos kitiems vertybėms ugdyti visais įvairovės aspektais.

Teigiamų vertybių mokymas tapo vienu iš prioritetų. Empatija pagrįstas požiūris yra tai, kas daro šią „Persona Doll“ metodiką unikalią. Ugdant empatiją nuo mažų dienų, supažindinimas su įvairiomis kultūromis, tradicijomis padeda vaikams suprasti ar suderinti tikrąją tų kultūrų žmonių, kurie dabar yra jų bendruomenės dalis, patirtį.

Mūsų požiūris grindžiamas tuo, kad vaiko ugdymas:

- Suteiktų vaikui galimybę vystytis savaip ir pagal savo sugebėjimus.
- Skatintų lygybę ir įtrauktų aktyviai veikti prieš diskriminaciją.
- Skatintų pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms.
- Ugdytų pagarbą mokinio kultūriniam identitetui, kalbai ir vertybėms, taip pat skirtingoms kultūroms.
- Paruoštų vaiką atsakingam gyvenimui, kad užaugęs būtų laisvas visuomenės narys, išsiugdytų tokias vertybes kaip visų tautų supratimas, taikos, tolerancijos, lyčių lygybės ir draugystės supratimas.

Mes stengiamės:

- Padėti vaikams kurti teigiamus santykius, suprasti kitų jausmus ir tyrinėti temas apie draugystę.
- Ugdyti pasitikėjimą savimi ir savimone.
- Paraginkite juos įsiklausyti į save.
- Padėti jiems prognozuoti, daryti išvadas.
- Gilinti žinias ir supratimą apie antidiskriminacinę praktiką.
- Naudoti lėles ir jų istorijas kaip priemones vaikų vystymuisi ir gerovei skatinti.

II.II PATYČIOS IR GAŠDINIMAI GRUPĖJE

Eramus+ projektas „FRATS“ pasiūlė mums naują novatorišką ir sėkmingą darbo metodiką, kuri padeda išvengti patyčių ankstyvame amžiuje. Novatoriškas projekto metodas leidžia suprasti, kad patyčios ir agresyvus elgesys yra ne vieno asmens, bet visos grupės problema. Klasės grupėje, kurioje yra maža tolerancija, gali vykti patyčios. Todėl vaikais kalbama, diskutuojama apie problemines situacijas, kurios kasdien vyksta grupėje. Mes ieškome problemų sprendimų su vaikais ir tikime, kad jie geriau susidoros mokykloje su iškilusiomis problemomis.

Visos problemos keliamos kartu su visa grupe. Kai grupėje atsiranda patyčių situacija, ji paveikia ne tik tuos vaikus, kurie yra tiesiogiai susiję, bet ir tuos, kurie mato situaciją iš tolo. Labai svarbu, kad šie vaikai taip pat dalyvautų problemos sprendimo procese su teigiamomis emocijomis. Projekto veiklų metu visi vaikai turi galimybę išreikšti savo nuomonę ir pasakyti, kaip juos veikia ši problema. Vaikai analizuoja problemą ir bando ją išspręsti, prisideddami išreikšdami savo nuomonę ir sprendimų kaip išspręsti problemą. Dėl to vaikai įgyja galimybę spręsti kasdienio gyvenimo problemas. Vaikai taip pat įgyja supratimą apie teisingą ir neteisingą elgesį.

II. III SUSIDŪRIMAS SU PATYČIOMIS

Patyčios ir smurtas mokykloje vertinami iš kitos perspektyvos. Individualumas yra vertinamas ir vaikai nėra priversti priimti kas yra teisingas elgesys ar teisinga nuomonė, nes suaugęs tai sako, tačiau jie gali padaryti savo išvadas ir išsakyti savo nuomonę per įvairias veiklas. Taip padidėja vaikų gebėjimas spręsti problemas, apsiginti ir padėti kitiems.

Veiklos vykdomos vadovaujantis šiais principais:

- Nė vienas vaikas neturėtų jaustis paliktas nuošalyje ar nepalankioje padėtyje dėl skirtingos rasės, kultūros, religijos, namų, kalbos kilmės, šeimos kilmės, lyties ar gebėjimų.
- Mokytojai privalo užtikrinti, kad visi vaikai jaustųsi įtraukti, saugūs ir vertingi. Jie turi plėtoti teigiamus santykius su šeimomis, kad galėtų bendradarbiauti vaiko labui.
- Mokiniai, šeimos ir mokytojai turi bendrauti vienas su kitu abipuse pagarba. Suaugusiųjų pavyzdys vaikams yra labai svarbus.

Projekto metu mokantis suprasti ir priimti skirtumus ir remiantis „Persona Doll“ metodika, veiklų metu:

- Diskriminacinis elgesys ir išankstinis nusistatymas yra kontroliuojami.

- Vaikų teisingumo jausmas ugdomas su empatijos jausmais, todėl vaikai įgyja žinių apie tai, koks elgesys, nusistatymai ir diskriminacija kenkia kitiems. Vaikai per projektinę veiklą įgyja galimybę veikti patys ir padėti kitiems, kurie susiduria su nesąžiningu elgesiu.
- Stiprinamas vaikų gebėjimas vertinti savo individualumą, vaikai jaučiasi gerai ir teigiamai vertina save, keliama jų savigarba. Tuo pat metu vaikai teigiamai veikia kitų atžvilgiu ir vertina savo kultūrinę bei šeimos kilmę.
- Vaikų skirtumų suvokimas ugdomas pastebint, įvertinant ir kalbant apie vaikų skirtumus ir panašumus.
- Daug klausimų sprendžiama su vaikais, kalbant apie žmonių ypatumus, skirtumus, apie toleranciją skirtingoms kultūroms, kalboms ir skirtingų fizinių gebėjimų vaikams.
- Skatinamas mokinių susidomėjimas kitų kalbų ir kultūrų pažinimui.

Projekte taip pat dalyvauja visi suaugusieji, kurie turi įtakos jų vertybėms ir vaikų elgesiui.

Dėl projekto veiklų didėja tolerancija ir empatija, mažėja gąsdinimai ir smurtinis elgesys. Socialiniai įgūdžiai tobulėja, jie turi įgūdžių kurti socialinius santykius ir susirasti naujų draugų, išmoksta spręsti problemas ir kurti pozityvią aplinką, sėkmingai studijuoti aukštosiose mokyklose.

III SKYRIUS – METODIKA

III.I LĒLĒS GIMIMAS

„Persona Doll“ metodika pirmą kartą buvo panaudotos JAV. Mokytoja, dirbusi su ikimokyklinio ugdymo studentais, Kay Taus kartu su savo partnere Ruth, susirūpinusi dėl diskriminacijos ir neteisybės situacijomis, ieškojo tam tikro būdo, kaip supažindinti savo mokinius su skirtumais tarp žmonių, kad skatintų toleranciją ir teisingumą savo klasėse .

Šiuo tikslu jos sukūrė kartonines lėles, nuspalvino jas, suderindami savo odos spalvą ir kitus fizinius ypatumus, kad atitiktų fizinę jų mokinių išvaizdą. Kiekvienai lėlei suteikė savo asmenybę, tuo pačiu sukurdamos istorijas kiekvienai lėlei, remdamosi savo mokinių patirtimi. Atsinešdamos lėles į klasę ir pasakodamos istorijas, kuriose jos buvo veikėjai, mokiniai greitai įsijautė ir bandė išspręsti jų keliamas problemas.

III. II. – METODIKOS AKCENTAS : LĒLĒS AR ASMENYBĖS?

„Persona Doll“ metodas siūlo veiksmingą, stimuliuojantį, prieinamą ir malonų būdą padedanti kovoti su diskriminacija, skatinti emocinį intelektą, nuo mažų dienų. Lėlės ir jų istorijos ugdo vaikų gebėjimą jausti empatiją ir sugebėti pajusti, kad tam tikras elgesys jų grupėse gali sukelti kitiems tiek skausmo ir kančių. Vaikai mokomi, kad tokie veiksmai kaip įžeidimas, erzinimas, pašalinimas iš žaidimo ar nesąžiningas elgesys su kitais žmonėmis yra piktnaudžiavimo forma. Vaikai skatinami susidoroti su šiomis situacijomis tiek tada, kai jie patiria juos patys, tiek tada, kai jie mato neteisybę ir išankstinius nusistatymus prieš kitus bendraamžius.

Lėlės-asmenybės (Persona Dolls) nėra paprastos lėlės ir ne marionetės. Mokytojai ir specialistai, suteikdami lėlėms asmenybės individualumą, padaro jas „žmonėmis“ su individualiomis savybėmis, šeimomis, kultūra, vardais, amžiumi ir lytimi. Kad kiekviena sukurta lėlė būtų konkreti ir autentiška, įtraukiami svarbūs faktai, pavyzdžiui, su kuom lėlės gyvena, kur jos gyvena ir miega, kiek ir kokių kalbų jos šneka, ką jos mėgsta ir ko nemėgsta. Ką jos moka gerai daryti ir ko nemoka, dalykai, kas jas daro laimingomis ir kas liūdnomis, išsigandusiomis.

Jei įmanoma, lėles turi būti tokios, kurias būtų galima apkabinti, išskirtinės, ypatingos ir kitokios, nei kitos lėlės namuose. Lėlės turi atspindėti vaikus grupėje. Vis tik, jei visi vaikai yra iš tos pačios etninės ir kultūrinės grupės, kalba gimtąja kalba ir neturi jokių aiškių neįgalumų, yra svarbu pristatyti lėles atspindinčias kitas situacijas (skirtingas rases, religijas ar kalbas, specialiuosius ugdymosi poreikius ir kt.), įjautrinti juos į skirtumus. Renkantis lėlių profilius ir asmenybes, kuriant personažus ar kuriant istorijas, reikia ypač stengtis nesustiprinti stereotipų.

Gera idėja pirmiausia pristatyti berniuką Lėlę, kad patrauktų berniukų dėmesį, nes vaikai dažnai galvoja, kad visos lėlės yra mergaitės ir tik mergaitėms. Berniukiškos lėlės suteikia galimybę sugriauti stereotipus, kuriuos vaikai gali įsisavinti. Pavyzdžiui, sakydamas, kad rožinė spalva yra mėgstamiausia berniuko lėlės spalva, gali sukelti reakciją, nors spalva, forma ir tekstūra gali skirtis. Pasakojimai gali padėti vaikams gerbti tuos, kurie skiriasi nuo jų, ir įvertinti daugelį bendrų dalykų. Jie visi turi akis, odą ir net plaukus. Pavyzdžiui, viena iš lėlių galėtų papasakoti vaikams, kokia ji laiminga, nes dabar turi klausos aparatą ir gali išgirsti, ką žmonės sako. Galbūt vėliau, istorijoje gali būti pasakyta apie tai, kaip iš jos juokėsi, nes ji negalėjo išgirsti gerai ir buvo pašalinta iš žaidimo.

III.III – ASMENYBIŲ IR ISTORIJŲ KŪRIMAS

Prieš kuriant lėlių asmenybes ir istorijas, su mokytojais dirbančiais pagal „Persona Doll“ turi būti susitarta dėl kiekvienos lėlės lyties, etiketo, klasės, šeimos struktūros, namų tipo, religijos, kultūrinės kilmės, šnekamųjų kalbų, fizinių ypatybių, odos spalvos, ypatingų sugebėjimų ir negalios, ką jos mėgsta ir ko ne. Ypač dėl lėlių, iš tų kultūrų, su kuriomis dirbantys mokytojai nėra susipažinę, jiems reikia įsitikinti, kad jie turi tinkamus vardus ir taria juos teisingai. Vardai turėtų atitikti lėlių asmenybes ir kultūrinę aplinką.

a) Sukurkite lėlių asmenybę:

- Lėlių asmenybės kuriamos kaip komanda.
- Kai kurie duomenys turi nesikeisti, tačiau kiti gali būti pakeisti (namai, broliai ir seserys)
- Lėlės amžius.
- Lėlės vardas.
- Lėlės turi atspindėti kiekvienos mokyklos vaikus (interesus, namus, šeimą, tautybę, visuomenę, kilmę).
- Visi lėlių profiliai bus surinkti į lėlių knygą, kurioje taip pat bus visos lėlių istorijos pridėtos

b) Sukurkite lėlių profilį:

- Kiek metų?
- Ar tai berniukas, ar mergaitė?
- Koks vardas?
- Kokiomis kalbomis kalba?
- Kas daro jį laimingą, liūdną ir blogos nuotaikos?
- Ar kažko bijo?
- Kur gyvena lėlė?

- Su kuo gyvena?
- Ar dalinasi savo kambariu su kuo nors?
- Kuo dirba tėvai?
- Ką mėgsta veikti namuose?
- Kas sekasi, o kur jam sunku?
- Ar yra kažkas, ko lėlė negali padaryti?
- Koks mėgstamiausias maistas ir kokio maisto nemėgsta ar negali valgyti?
- Ar gyvenime nutiko kažkas svarbaus, ar tai įvyks netrukus?

Šie pagrindiniai duomenys išlieka pastovūs, nors aplinkybės gali pasikeisti, pvz. šeimoje naujas kūdikis, persikėlimas į naujus namus. Kiekvienos lėlės asmenybė turi būti užrašyta jos/jo knygoje ir visos aplink ją /jį sukurtos istorijos. Daugelyje įstaigų /mokyklų yra įvairių rūšių lėlių, atspindinčių visus grupės vaikus, taip pat ir tokių, kokių nėra, t. y. aplinkoje/mokykloje gali būti induizmo religiją išpažįstanti lėlė, bet gali nebūti indų vaikų. Tokiu būdu grupei pristatomas platus vienodai vertinamas ir gerbiamas gyvenimo būdas, kultūros, kalbos ir gebėjimai.

Pirmojoje pamokoje, prieš susipažįstant su lėlės asmeniu klasėje mokiniai motyvuojami, jiems paaiškinama, kad tuoj juos aplankys ypatingas asmuo, kuris turi daug ką pasakyti. Bandoma pristatyti pirmąjį susitikimą su tam tikra paslaptimi, kad būtų sukeltas susidomėjimas ir lūkesčiai. Kitą kartą klasėje lėlė pristatoma visai grupei, pasakojama jos vardas ir amžius (patogu pritaikyti lėlės amžių prie grupės, kurioje ji tuo metu yra), ir visiems leidžiama su ja pasisveikinti su meile, apkabinimu, rankų paspaudimu, prisilietimu.

Pamokėlių metu su vaikais sprendžiama tas sudėtingas situacijas, su kuriomis jie susiduria kiekvieną dieną. Lėlė klasėje per mokytoją pasakoja istoriją, kuri jai nutiko dėl kažkokios problemos, dėl kurios anksčiau susitarė mokytojas. Klasėje vaikai gauna lėlę, klausosi jos ir analizuoja problemą, kurią ji jiems kelia, o tada bando ją išspręsti be išankstinio nusistatymo ir kaltinimų.

Lėlė visada bendrauja per mokytoją, mokytoja paaiškina, kad lėlė yra labai drovi arba nežino, kaip kalbėti lietuviškai, pavyzdžiui) ir nori mokytojui kalbėti į ausį ir kad ji perduos viską, ką ji pasakys – savo profilį ir paaiškins savo asmenybę klasei

Vaikai sutinka, kad lėlės „pasakoja“ mokytojui apie savo mintis ir jausmus ir „kalba“ apie tai, kas joms nutiko. Vaikai rūpinasi lėlėmis ir nori padėti išspręsti bet kokias problemas, kurias jos gali turėti.

Nors ne visos problemos yra išsprendžiamos, vaikai mato, kad kalbėti apie jas su draugais gali būti naudinga. Istorijos padeda vaikams suprasti, kad jie nėra vieni, kad kiti yra tokioje pačioje ar panašioje situacijoje, patiria tuos pačius ar panašius jausmus.

Vykdydami veiklas su lėlėmis, pagrindinėmis projekto veiklomis, užtikriname, kad vaikai galėtų atskirti gerą ir blogą elgesį. Mes galime spręsti tas pačias problemas, kurias vyksta mūsų klasėse, tai padės mums išvengti išankstinių nusistatymų ir problemų ateityje. Mes galime atlikti prevencinį darbą dėl skirtumų, kurie šiuo metu nėra žinomi vaikams, bet kurie gali atsirasti bet kuriuo metu. Vaikų bendravimo ir saviraiškos įgūdžiai tobulėja bandant išreikšti, kaip lėlė jaučiasi ar galvoja, nes vaikai išdrįsta išreikšti save ir kalbėti apie savo problemas imituodami lėlę.

Vaikai skatinami kuo daugiau dalyvauti, tačiau kai kurie gali nenorėti kalbėti apie savo šeimą ir gyvenimo būdą. Vaikų emocinis dalyvavimas istorijose yra labai svarbus. Tai padeda užfiksuoti ir pagilinti jų susidomėjimą, sužadina jų smalsumas. Visa tai skatina vaikus kritiškai mąstyti ir didinti savigarbą bei pasitikėjimą.

Kitos pamokėlės visada prasideda prisimenant lėlės savybes, patogu, kad motyvacijos atmosfera taip pat būtų sukurta prieš atvykstant. Antroje sesijoje galite išreikšti savo baimę dėl tam tikro įvykio arba papasakoti apie problemą, likusi klasės dalis pradės įsijausti į lėlės asmenį ir pasiūlys konfliktų sprendimus.

Mokytojai sukuria patogią aplinką, kad vaikai galėtų klausytis ir kalbėti. Jie gali atverti galimybių pasaulį ir paskatinti vaikus įsivaizduoti, ką reiškia gyventi situacijose, kurių jie asmeniškai nepatyrė. Jie susiduria su įvairiomis problemomis, kurias reikia išspręsti, ir jiems sakoma, kad jie yra būtini norint palaikyti lėlę. Šios istorijos padeda vaikams ugdyti emocinį intelektą ir pamiršti jau išmokus išankstinius nusistatymus.

Vaikams pasakojamos istorijos rate, kuris praplečia jų intelektualinį akiratį, ugdo bendrąsias žinias ir plečia žodyną.

III. IV. - LĒLĒS SU ISTORIJOMIS, KURIAS REIKIA PAPASAKOTI

Kai mokiniai susipažino su lėle, pamokėlės du jos istorija gali būti pradėta. Kai visi pasisveikina su lėle, mokytoja su pasodinta lėle ant kelių, pasakoja istoriją. Mokytoja ir vaikai aptaria, kas jai nutiko, kaip ji jaučiasi, ir, jei reikia, ką galima padaryti, kad padėtų išspręsti problemas. Šiame procese vaikai tampa sprendimų priėmėjais ir problemų sprendėjais, o tai padeda skatinti samprotavimą, apmąstymus, savigarbą ir pasitikėjimą. Susitapatinę su lėlėmis, jie padeda pamatyti situacijų, kurias aprašo istorijos, neteisybę ir yra motyvuoti galvoti apie pasakojamų problemų sprendimus.

Empatija lėlėms skatina vaikus apginti save ir kitus, susidūrus su nesąžiningumu. Svarbu, kad būtų pasakojamos istorijos apie laimingus įvykius ir situacijas, taip pat diskriminuojančios, nelaimingos. Vaikai yra susirūpinę dėl lėlių ir trokšta padėti joms, ypač, kai pasakojimuose pabrėžiamos situacijos ar išgyvenimai, kurie, jų manymu, yra nesąžiningi.

Persona Doll lėlių užsiėmimų metu pasakotojai kelia didelius lūkesčius dėl kiekvieno vaiko ir siūlo paramą tiems, kurie patiria kitų vaikų ar suaugusiųjų fizinę ar žodinę prievartą. Jie išsiklauso į kiekvieno vaiko indėlį, prireikus palaiko vaikus ir ragina visus pasisakyti apie istoriją kaip tai privertė juos jaustis. Vaikų gebėjimai stebėti ir suprasti juos supantį pasaulį dažnai yra nepakankamai įvertinti ir gali nustebinti pasakotojus.

Priimant ir pripažįstant, kad kai kurių vaikų idėjos apie teisingą elgsenos ir bendravimo būdą, nesutaps su jų pačių, daugelis istorijų pasakotojų pažymi, kad jie ne visada sąžiningai, pozityviai atsako vaikams, kurie yra panašūs į juos. Jie pastebi, kad kūno kalba, kurią mokosi vaikai, gali skirtis nuo jų pačių. Pavyzdžiui, daugelis juodaodžių vaikų yra mokomi, kad žiūrėjimas vyresniam žmogui tiesiai į akis yra nepagarbu ir nemandagu, kai tuo tarpu daugelis baltaodžių vaikų yra mokomi žiūrėti suaugusiam tiesiai į akis, kai su jais yra kalbama: tai atvirumo ir nuoširdumo ženklas. Atpalaiduojančioje, neformalioje ir palaikančioje atmosferoje istorijų pasakojimų užsiėmime, vaikai turi daug galimybių pasisakyti ką jie galvoja ir kaip jaučiasi apie problemas, pateikiamas per lėles. Istorijų pasakotojai veda užsiėmimą klausdami paruošiamuosius klausimus, kad pritrauktų vaikų susidomėjimą ir paskatintų juos kritiškai apmąstyti ką jie ir jų bendraamžiai yra pasakę. Kai skirtingos istorijos palaipsniui susijungia jų mintyse, vystosi jų suvokimas apie gana komplikotas, socialines problemas. Jų klausimai ir bet kokios kitos temos, kurios juos domina, gali būti detalčiau tyrinėjamos kitose ugdymo srityse, ypatingai pilietiškumo mokyme pagrindinio ugdymo etapuose. Pateikiant skirtingus scenarijus ir problemas vaikams įvertinti, tyrinėti ir spręsti, lėlės per istorijas `pasakoja, atveria galimybių pasaulį ir skatina vaikus įsivaizduoti ir kalbėtis apie tai, ką galėtų reikšti išgyventi situacijas, kurių jie asmeniškai nepatyrė. Dalinantis savo kultūrinėmis tradicijomis ir susipažįstant su savo draugų tradicijomis, atpažįstant ir prieštaraujant stereotipams, jų intelektualiniai horizontai ir bendros žinios yra praplečiamos. Buvimas kūrybingos ir stimuliuojančios grupės veiklos dalimi, gali būti maloni savęs pripažinimo patirtis. Jeigu vaikai jaučiasi saugiai, užtikrintai ir komfortiškai su suaugusiais ir savo bendraamžiais, labiau tikėtina, kad jie prisidės prie draugų idėjų, jausmų ir patirčių.

Persona Doll ir jų pasakojimai didina pasitikėjimą savimi, savęs vertinimą, tapatybės formavimąsi ir motyvaciją mokytis. Tai yra vertinga priemonė komunikacijos ir kalbos gerinimui bei asmeninio socialinio ir emocinio vystymosi skatinimui.

Lėlės ir pasakotojai (mokytojai) šnabždasi. Pasakotojai perduoda vaikams viską, ką Lėlės atėjo jiems papasakoti. Kartais pasakojimai yra apie laimingas patirtis, pavyzdžiui, ėjimą į parką, miegojimą pas draugus, senelių lankymą ar kokias nors šventes. Kitą kartą istorijos yra apie skaudžius incidentus, pavyzdžiui, kaip skaudu būti išmestam iš žaidimo, apsivardžiuoti, būti fiziškai sužeistam ar suezintam. Kai pasakotojui reikia paklausti lėlės dėl informacijos, jis/ji pašnibžda lėlei į ausį. Lėlė kalba šnabždėdamasi su pasakotoju.

Dauguma vaikų susitaiko su tuo, kad lėlės negali kalbėti. Tam, kad galėtų dalyvauti ir prisidėti prie pokalbio, vaikai savo žodyne turi turėti žodžius, kuriais apibūdina savo emocijas ir galėtų suprasti jų reikšmes. Istorijų pasakotojai prideda naujų žodžių, kai kalbama apie lėlės jausmus.

Pamokėlės su lėlėmis ypatingai skatina vaikus jaustis gerai dėl savo kultūros ir šeimos ir tuo pačiu metu padeda gerbti, įvertinti ir mokytis savo grupės vaikų kultūros ir šeimos istorijas. Kalbant apie šiuos panašumus ir skirtumus gali jiems padėti suprasti, kad būti skirtingam nėra kažkas, dėl ko reikia šaipytis, tyčiotis vieniems iš kitų.

Klausdami tinkamus atvirus klausimus mokytojai sužadina diskusiją ir skatina vaikus įvardyti lėlių jausmus ir įsijausti į jas, įsiklausyti į kitus, kritiškai mąstyti ir reikšti savo idėjas. Diskutuoti apie jausmus, idėjas ir sprendimus yra svarbiau, nei rasti tobulus dabartinės lėlės problemos sprendimus.

Pavyzdžiui: kaip manote, kaip jaučiasi lėlė? Kas jus supykdo? Ar kada teko nusivilti? Kaip tu atro dai, kai esi laimingas? Kaip tu atro dai, kai nustembi?

IV SKYRIUS – SKIRTUMAI

IV.I ĮVADAS

Šalių skirtumai: kalba, religija, rasė, kultūra ir kt.

Sektinas pavyzdys yra labai svarbus, visi suaugusieji, kurie yra susiję su vaikais, turi išlaikyti elgesį be išankstinio nusistatymo.

„Persona Doll“ metodika yra gera proga pozityviai pristatyti kitas tautas, kultūras, intensyviai dirbdant daugiakultūriškumo srityje. Kai vaikai geriau suvokia kultūros ir tautų skirtumus, jie jaučiasi labiau tolerantiški bendraamžiams ar kaimynams iš kitų kultūrų.

Net jei klasėse nėra didelių kultūrinių skirtumų, prevencinis darbas gali būti atliekamas – darbas su mūsų odos ir akių spalvos skirtumais, plaukų tipais ir spalva ir kt. Galime paskatinti vaikus kurti draugystę su vaikais iš kitų kultūrų

Svoris, lytis ir kiti fiziniai skirtumai.

Dėl atsvario, skirtingos lyties vaikai gali patirti patyčias. Socialinė atskirtis gali paaštrinti šias problemas ir sukelti vaikų kančias. „Persona Doll“ metodika yra gera proga paaštrinti priežastis, dėl kurių vaikai turi atsvarį: nesveiki mitybos įpročiai, nepakankamas fizinis aktyvumas, ligos, genetika. Vaikai supažindinami su sveiku gyvenimo būdu.

Pažymima, kad žmonės turi skirtingus fizinius gebėjimus. Tam labai padeda veikla "Aš esu ypatingas" ir talentų šou, nes tokios veiklos parodo kiekvieno vaiko individualų pasiekimą.

Akinių nešiojimas

Kai kurie vaikai nenori nešioti akinius ar lęšius, nes jie jaučiasi nepatogiai ar net galvoja, kad jie jiems netinka, todėl jie dažnai juos nuima ir pamiršta. „Persona Doll“ veiklą metu vaikai supranta, kodėl kai kurie žmonės turi nešioti akinius. Didėja mokinių empatija tiems vaikams, kurie turi nešioti akinius, ir jie palaiko tuos, kas juos nešioja,

Kalbos ir bendravimo problemos

Adaptacijos problemos dėl kalbos supratimo.

Socialinės problemos dėl kalbos supratimo.

Saviraiškos ir bendravimo sunkumai.

Atstumimas nuo žaidimų dėl kalbos sunkumų.

Vykdydami veiklą pagal šią metodiką, vaikai supranta, kaip sunku suprasti ir išreikšti save skirtingomis kalbomis.

Socialinė ir ekonominė nelygybė

Tai labai jautri ir sudėtinga tema, bet labai svarbu apie tai kalbėti su vaikais. Skirtumus ir nelygybę galima pastebėti tokiais aspektais kaip drabužiai, žaislai, jų klasė ir medžiagos ir t. t. Kartais šie vaikai nedalyvauja užklasinėje veikloje (pvz., vakarėliai, išvykos, teatrai ir t. t.), ypač jei jiems reikia finansinių išlaidų (kostiumo paruošimas, bilietai ir t.t.).

Gerumas ir meilė bendraujant vienas su kitu gali padėti sumažinti netinkamą požiūrį.

Specialieji ugdymosi poreikiai

Autizmas, hiperaktyvumas, alergija, astma, diabetas, fizinė negalia, psichinė negalia, klausos praradimas ir ilgas etcetera gali būti vieni iš ugdymosi poreikių, kurie pateikiami klasėje naudojant „Persona Doll“ metodiką. Ji padeda vaikams suprasti specialiuosius poreikius, taip pat padidina empatiją ir toleranciją jiems. Per lėlių užsiėmimus vaikai sužinos, kad specialiųjų poreikių turintys vaikai gali dalyvauti daugelyje kasdienių veiklų. Dėl ypatingos veiklos vaikams reikės pasitikėjimo ir drąsos.

PRIEDAI

1. Lėlės

Lėlė Etanas

Šeima: gyvena su tėčiu ir mama. Turi vyresnį brolių.

Tautybė: Etanas gimė Lietuvoje. Jo mama ir tėtis lietuviai. Šeimoje bendraujama lietuvių kalba.

Patinka/ skirtumai: patinka bendrauti su draugais, žaisti judrius žaidimus, bėgioti, padėti suaugusiems. Mėgsta daug valgyti.

Nepatinka, kai iš jo juokiasi. Nepatinka stalo žaidimai, ugdomoji veikla atliekama prie stalo.

Mėgstamas maistas: Mėgsta valgyti patiekalus pagamintus iš mėsos, saldumynus.

Nemėgsta – varškės, makaronų.

Baimės: Bijo vabalų, būti vienas.

Fizinis savitumas: Jam dabar 5 metai, tamsių plaukų, rudos akys. Jis stambaus sudėjimo.

Istorija: Etanas labai mėgsta bėgioti, tačiau dažnai bėgdamas užkliūva už draugų ar daiktų ir griūna. Etanas labai nori draugauti, bet kartais per stipriai reiškia emocijas ir užgauna draugus, kartais to nenorėdamas. Draugai vengia Etano, nes bijo, kad jis juo užgaus ir iš jo juokiasi, kad yra apkūnus. Etans tada jaučiasi blogai, nes dėl savo apkūnumo yra nerangus.

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

Lilė Lilė

Šeima: gyvena su tėčiu ir mama. Turi 2 seseris.

Tautybė: Lilė gimė Lietuvoje. Jos mama ir tėtis lietuviai. Šeimoje bendraujama lietuvių kalba.

Patinka/ skirtumai: patinka ramūs žaidimai, su savo gerais draugais mėgsta žaisti ir judrius žaidimus. Patinka vartyti knygutes ir klausytis pasakų, kai skaito.

Nepatinka, kai reikia pasakyti kažką atsistojus prieš kitus. Nepatinka dėmesys, mėgsta veikti, kad būtų nepastebėta, nes drovisi.

Mėgstamas maistas: Mėgsta valgyti makaronus, žuvį, trintas sriubas, ledus.

Nemėgsta – pomidorų, košių.

Baimės: Bijo tamsos, bijo, kad neturės draugų.

Fizinis savitumas: Jai dabar 4 metai, šviesūs plaukai, žalios akys. Nešioja akinius.

Istorija: Lilė labai mėgsta žaisti su draugais, bet tik su tais, kuriuos gerai pažįsta. Kai grupėje nėra jos draugų, ji nediršta prieiti ir pakalbinti kitų grupės draugų, todėl jaučiasi labai vieniša. Lilė nori draugauti ir žaisti su kitais, bet nediršta. Kaip galėtumėme padėti Lilei, kad ji būtų drąsesnė? Kaip jūs susipažįstate su naujais draugais? Ką patartumėt Lilei?

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

Lėlė Aretė

Šeima: gyvena su tėčiu ir mama. Ji yra vienturtė.

Tautybė: Aretė gimė Lietuvoje. Jos mama rusė, tėvas lietuvis. Šeimoje bendraujama lietuvių kalba. Netoliese gyvena seneliai – rusai. Ji daug laiko praleidžia su seneliais bendraudama rusiškai.

Patinka/ skirtumai: Mergaitei patinka piešti. Žaisti su savo katinu. Patinka laiką leisti su seneliais. Vengia triukšmo, taisyklių. Sunkiau suvokia bendrai sakomas užduotis. Nepatinka būti tarp daug žmonių. Jautriai reaguoja į nesėkmes.

Mėgstamas maistas: Mėgsta vaisius, salotas, bandeles, saldumynus.

Nemėgsta – razinų, žuvies.

Baimės: Aretė bijo suklysti. Bijoj, kad apie tai nesužinotų šeima. Labai bijo prarasti artimuosius.

Fizinis savitumas: Jai dabar 6 metai, brunetė, žydros akys. Ji mažesnė už bendraamžius.

Istorija: Vaikai gavo užduotį ir ėmėsi darbo. Aretė negirdėjo užduoties. Klausyti bijojo. Kitaip ją atliko – neteisingai. Šalia sėdėjęs berniukas pasakė „Ką čia padarei?“. Dabar ji išsigandusi, bijo parodyti savo darbą. Jį slepia.

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

Lėlė Jonas

Šeima: Gyvena su tėčiu ir mama ir dviem vyresnėm sesėm. Jis šeimoje pagrandukas – jauniausias šeimos narys.

Tautybė: Lietuvis, nes gimė Lietuvoje. Jo mama, tėtis ir sesės lietuviai. Šeimoje bendraujama lietuvių kalba. Turi senelius, kurie gyvena toli, nedažnai su jais susitinka. Jis daug laiko praleidžia su tėčiu ir mama, daug su jais bendrauja.

Patinka/ skirtumai: Patinka bendrauti su suaugusiais. Patinka vienam žiūrėti laidas, knygas apie gamtą, kosmosą. Daug džiaugsmo teikia pokalbiai su seneliais telefonu ar skaiptu.

Nepatinka kai trukdo užsiimti mėgstama veikla – vartyti knygas, piešti. Jei trukdo kas - jautriai sureaguoja, nutaiso piktą miną, drausmina ir varo šalin nuo savęs. O kai nori pats žaisti su bendraamžiais – nenori jo priimti – tada jis labai nelaimingas, tai vizualiai demonstruoja.

Mėgstamas maistas: Mėgsta mėsą, makaronus, varškės apkepą su braškių uogienę ir guminukus.

Nemėgsta – šokoladinių saldainių, kefyro ir pomidorų.

Baimės: Jonas bijo būti neteisis. Jam atrodo, kad jis labai protingas ir viską žino. Nori, kad juo didžiuotųsi šeima, bijo juos nuvilti.

Fizinis savitumas: Jam dabar 5 metai, rausvi plaukai, žydros akys.

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

2. Lėlių istorijos

Etano istorija

Vieną trečiadienį Etanas atėjo į darželį linksmas, geros nuotaikos, šnekėjosi su draugais. Ryto rato metu klausė mokytojos pasakojimų, aktyviai dalyvavo veikloje. Po užsiėmimų vaikai rengiasi į lauką. Etanas apsidžiaugia, kad eina į lauką, iš to džiaugsmo per stipriai apkabina draugą ir jį paverčia. Draugas supyksta, nes jam buvo nesmagu, kad Etanas jį apkabino neįspėjęs, o kiti draugai išsigando, kai jie nuvirto. Etanas stengiasi būti visada malonus, todėl gražiai atsiprašo draugo ir prižada pasistengti daugiau taip nedaryti.

Etanas besikubėdamas užkliūva dar kelis draugus. Vaikai pradeda pykti, kad jis storas, todėl vis užkliūva. Iš pradžių Etanas stengiasi visų atsiprašyti, bet vaikai pradeda juoktis iš jo, vadinti negražiais žodžiais. Berniukas prašo draugų taip nesielgti, bet draugai jo negirdi ir toliau juokiasi. Etanas pradeda verkti. Jam skaudu dėl draugų žodžių. Vienas berniukas priėjęs prie Etano jį pastumia ir pasako, kad Etanas yra storas ir trukdo praeiti draugams. Etanas supyksta ir pradeda mušti draugą. Jis supyksta, nes pats stengiasi būti geras, užgavęs atsiprašyti, bet draugai iš jo tyčiojasi, nes yra apkūnus ir juokiasi, stumdosi. Mokytoja išskiria vaikus ir visiems kartu išėjus į lauką, pasikviečia susėsti ratu ir pasikalbėti.

Kaip jaučiasi Etanas?

Kodėl Etanas taip pasielgė?

Kodėl kiti vaikai iš jo juokiasi?

Kaip padėti Etanui, kad kiti vaikai nesijuoktų iš jo?

Ką reikia daryti, kad vaikai priimtų kitų skirtumus ir nesijuoktų iš vaikų, kurie yra kitokie?

Lilės istorija

Lilė grupėje turi du gerus draugus, su kuriais jaučiasi puikiai, su kuriais bendrauja ir žaidžia. Su jais būna drąši, pasakoja apie save, ką veikia savaitgaliais. Būna liūdna, kai draugai suserga ir ateina į grupę, tada Lilė visą laiką grupėje būna viena, nes bijo prieiti pakalbinti kitus.

Visą mėnesį vaikai su tėveliais ruošė pristatymus apie savo augintinius ir šiandien grupėje reikia pristatyti savo darbelį. Lilė jau namie prašo, kad mama leistų neiti į darželį. Ji nerimauja, kad jai nepavyks ir visi juoksis iš jos. Mama ją padrąsina. Bet Lilė vis tiek nerimauja. Kai prasideda pristatymai, ji sėdi prie draugų ir vis sako: „aš nenoriu“, „bijau“, „o kas bus, jei iš manęs juoksis?“.

Šis projektas buvo finansuojamas remiant Europos Komisijai. Už šį leidinį atsako tik jo autorius. Komisija neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia platinama informacija.

Atėjus Lilės eilei pristatyti, ji neina, tyli. Padrąsinta mokytojos atsistoja ir drebančiu balsu pristato. Visi klausėsi, niekas nesijuokė, bet po pristatymo Lilė blogai jautėsi, vis kažko nerimavo, nes galvojo, kad jai nepavyko. Kaip manai kodėl? Ką galėtumėm padaryti, kad ji pasijustų drąsiau? Kaip galėtumėm Lilę padrąsinti?

Aretės istorija

Pirmadienio rytas. Vaikai renkasi į grupę. Laukdami užsiėmimo pradžios vaikai būriuojasi grupelėse. Vieni vaikai žaidžia, kiti konstruoja. Į grupę atėjo Aretė. Ji be sustojimo kalba apie savaitgalį kartu su seneliais ir kitais giminaičiais. Jos kalboje daugybė rusiškų žodžių ir išsireikimų. Vaikai veikia savo ir su mergaite pokalbio nepradedą.

Prasidėjo užsiėmimas. Vaikai įsijungė į veiklą. Aretė negirdi. Ji vis norėjo kalbėti ne apie tai. Baigus kiekvienas rodo savo rezultatą, paaiškina, kodėl jį taip atliko. Aretė tyli. Auklėtoja paklausia Aretės ar ji atliko. Aretė supyksta. Šalia sėdėję vaikai ją ragina „Sakyk“, „Ko tyli?“, „Tik sakyk lietuviškai“. Ji tyli. Vienas berniukas sušunka: „Ji nieko nemoka, todėl visada kai reikia tyli“.

Aretė nebesuvaldo savo emocijų. Ji pradeda stumdyti šalia sėdintį vaiką, daužia kitam. O pati susigūžia ir tyli.

Ką pasakytumei tu Aretei...

3. Veiklos su lėlėmis

Aš ypatingas

Įgyvendinant Erasmus+ projektą „For respectful and tolerant school“, su vaikais daug kalbėjome, kad kiekvienas žmogus yra ypatingas ir dviejų tokių pačių žmonių nėra. Kiekvienas vaikas tyrinėjo save, tyrinėjo draugą, kuo jie yra panašūs, pastebėdami skirtumus tarp savęs ir draugų. Su vaikais kūrėme knygelės „I am special – Aš ypatingas“, kuriose vaikai piešė save, užrašė informaciją apie save, savo pomėgius, darėsi savo pirštų antspaudus, juos tyrinėjo, matavosi ūgius. Sukūrus knygeles vaikai džiugiai vartė jas ir draugams rodė, pasakojo vienas kitam apie save.

Užsiėmimų „Aš Ypatingas“ veiklų metu, geriausias draugas buvo veidrodis, kuris padėjo vaikams save labiau pažinti, todėl su vaikais kūrėme veidrodėlius ir juose vaikai atvaizdavo save. Padaryti veidrodėliai vaikams liko kaip priminimas, jog kiekvienas esame svarbus.

Su vaikais tyrinėjome žmogaus kūną, apvedžiojome savo draugo siluetą ant popieriaus ir piešėme draugą. Iškirpome ir pasilikome, kad rudenį galėtume pažiūrėti kiek mūsų draugas paaugo. Iš pagaliukų dėliojome žmogaus skeletą, kalbėjome kiek ir kokių kaulų žmogus turi.

Su vaikais aptarėme, kad kiekvienas žmogus turi vardą ir jis yra ypatingas, skaičiavome vardų raides, vaikai puošė savo vardų pirmąsias raides. Vaikams veikla labai patiko.

Veiklą „Aš ypatingas“ metu vaikai patyrė daug džiugių akimirų, pažino save, draugą.

Po veiklą „I am special“ vaikai pastebėjo, kad jie skiriasi ūgiu, akių spalva, kūno sudėjimu, kūno spalva. Su vaikais kalbėjome apie fiziniai žmonių skirtumai daro mums išskirtiniais.

Su vaikais kalbėjome apie žmonių odos spalvas, sužinojome, kad pasaulyje yra daug skirtingų kultūrų, skirtingų kūno spalvų ir kitų įvairių fizinių bruožų. Piešėme žmogeliukus, juos klijavome ant nupieštos žemės, taip pabrėždami, kad kiekvienas yra svarbus ir reikalingas.

Darėme eksperimentus su kiaušiniais. Visi kiaušiniai skyrėsi savo spalva, dydžiu, bet juos sudaužius viduje buvo baltymas ir trynys tokie pat. Su vaikais aptarėme, kad negalime apie kitą spręsti iš išorės ir atstumti kitą žmogų vien todėl, kad jis yra kitokios išvaizdos. Reikia mokėti priimti žmogų tokį, koks jis yra, pažinti jį.

Žiūrėjome istoriją apie kreideles, kurios visos buvo skirtingos ir kiekviena save laikė gražiausia. Jos pykosi, kol suprato, jog visos yra ypatingos ir reikalingos, kad vaikas galėtų nupiešti piešinį. Ši istorija mus išmokė, kad veikdami kartu, priimdami kitų skirtumus, galime nuveikti daug gražių darbų.

<https://vimeo.com/23111919>

Taip pat, su vaikais skaitėme ir aptarinėjome istoriją „Monstriukė Rosa“. Monstriukė Rosa buvo labai nelaiminga baltame mieste, kur visi buvo vienodi, o ji buvo kitokia. Todėl iškeliavo ieškoti vietos, kur galėtų būti laiminga ir sudaro – miestelyje, kur visi buvo skirtingi ir visi buvo laimingi, kartu žaidė, gyveno. Kur vienas kitą gerbė ir mylėjo, todėl buvo labai laimingi. Vaikai piešė istorijos veikėjus, kurie atgijo jų vaidinime „Monstriukė Rosa“.

Su vaikais skaitėme knygeles, kurios mokė ir įtvirtino vaikų žinias, kad kiekvienas esame skirtingas, bet visi esame reikalingi, kad pasaulis būtų dar gražesnis.

Susitikimas su lėlėmis

Mūsų lėles: Arėtę ir Etaną vaikai priėmė su smalsumu, šiek tiek drovėdamiesi. Įdėmiai išklausė jų istorijų, mielai pasakojo apie save ir draugiškai priėmė į savo draugų ratą.

Išklausę Arėtės istoriją vaikai patarė kaip įveikti pyktį, žaidėme žaidimą „Šviesaforas“, kuris mokė vaikus ir Arėtę, supykus sustoti ir pagalvoti prieš kažkada darant ar sakant, kai esi labai piktas.

Mokome Aretę išleisti pyktį taip, kad neužgautų kitų, su vaikais mokėmės kvėpuoti, pūtėme balionus ir juos išleidome, taip išleisdami pyktį gražiai, kad jis nesprogtų kaip balionas.

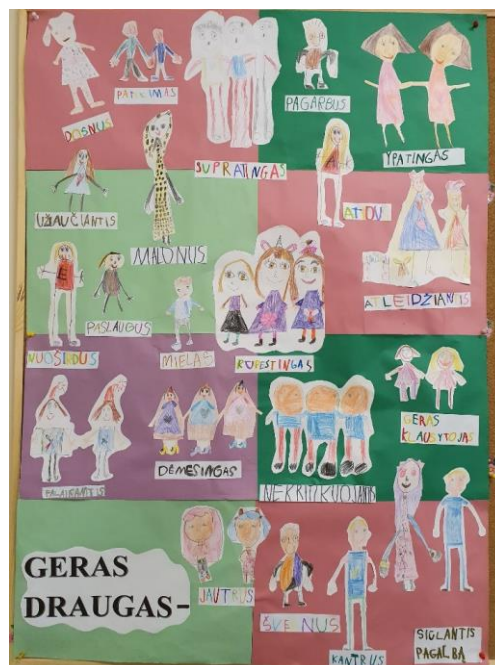
Lėlės Etano istoriją mokė mus gražaus elgesio su vaikais, kurie yra kitokie. Su vaikais dėliojame korteles ir kūrėme istorijas, kalbėjome, kad reikia draugui padėti, o nesijuokti. Bandėme suprasti kaip kitas žmogus jaučiasi, kai iš jo juokiasi, ką galėtume pakeisti savo elgesyje, kad Etanas pasijustų geriau. Žiūrėjome filmuką, kuris priminė, kad kiekvienas yra svarbus ir niekada nereikia pasiduoti ir padėti vienas kitam.

<https://www.facebook.com/psichologijosnamai/videos/2144138198996477/?t=8>

Veiklos su lėlėmis padeda ugdyti vaikų socialinius įgūdžius, padeda prakalbinti vaikus, kurie nedrįsta pasakyti kaip jaučiasi, nerimauja. Padėdami lėliai kartu vaikai randa atsakymus į savo klausimus, išmoksta bendrauti ir bendradarbiauti.

Geras draugas. Koks jis?

Draugystė – tai nuotykis, į kurį leidiesi su tau artimais žmonėmis. Kartu su draugu tu patiri daug nuotykių, pažįsti pasaulį ir save. Draugystėje mes išmokstame dalintis, džiaugtis ir liūdėti kartu, augame kaip asmenybės. Kai ištinka nelaimė mes kreipiamės į draugą, tikimės palaikymo, supratimo, apkabinimo. Ir laimės akimirkomis smagu dalintis su draugu ir kartu juoktis. Tikras draugas – žmogus, su kuriuo gerai jautiesi ir norisi su juo būti. Su vaikais daug kalbėjome apie draugus, kokie jie turėtų būti, piešėme juos ir visa tai sudėjome į plakatą "Geras draugas".

Daugiau įgyvendintų veiklų galite pažiūrėti mūsų puslapyje:

<https://personadollietuva.blogspot.com/2020/03/geras-draugas-koks-jis.html>

IŠVADOS

Švietimo bendruomenė skatina mokyklos dalyvavimą europiniuose projektuose, kurie leidžia mokyklai išlaikyti naujoves, dalytis gerą patirtimi ir skatinti priklausymo Europai jausmą. Europietiškos vertybės šiais laikais yra esminės dėl to, kad mūsų visuomenėje kiekvieną dieną iškyla tam tikrų netolerantiškų idėjų. Šios netinkamos idėjos ateina į mokyklą ir matome, kad netolerancija dažnai nukreipta į vaikus, kurie bent kiek skiriasi nuo kitų (dėl kultūros, rasės, religijos, socialinės kilmės, specialiųjų ugdymosi poreikių, fizinių savybių ir pan.).

Kita vertus, pastebima, kad kai kurie mokiniai nuo pirmųjų metų mokykloje elgiasi netinkamai. Tokia padėtis sukelia diskomfortą pačių mokinių, mokytojų ir šeimų tarpe.

Projektas „FRATS“, įgyvendintas remiantis „Persona Doll“ metodika, leido mums dirbti su savo mokiniais nuo pat jų atvykimo į mokyklą, kad būtų išvengta tokio netinkamo elgesio ir požiūrio.

Vaikai pradeda pastebėti skirtumus tarp žmonių labai jauname amžiuje; todėl labai svarbu pradėti ugdyti toleranciją nuo mažų dienų; tokiu būdu galima formuoti teigiamą požiūrį į jų skirtumus. Norint pašalinti ir užkirsti kelią patyčioms ir smurtui, atsirandančiam dėl netolerancijos, reikalingos gerai veikiančios priemonės ir gerai parengti specialistai, juos abu siūlo projekto „Persona Doll“ metodika.

Po trejų metų darbo su lėlėmis pastebėjome, kad mokiniai suprato žmonių skirtumus. Jie yra tolerantiškesni savo bičiulių atžvilgiu ir gerbia tai, kai kažkas skiriasi nuo jų. Jų elgesio problemų yra mažiau, o santykiai tarp jų pagerėjo. Dabar mokiniai yra dėmesingesni ir geranoriškesni vienas kito atžvilgiu. Susigrupavimas ir pasityčiojimas įvyksta ne taip dažnai, nes jie tampa labiau susiję vienas su kitu ir todėl yra geresni bičiuliai.

Bendradarbiavimas su mūsų partneriais visoje Europoje buvo puikus. Mes pasidalinome daugybe informacijos ir gavome daug idėjų, kaip mokyti vaikus tolerancijos. Mūsų mokykla turėjo galimybę surengti mokymų susirinkimą, kuriame visa švietimo bendruomenė galėjo susisiekti su mūsų partneriais. Mokiniai susitiko su daugelio Europos šalių mokytojais ir suprato skirtingų kalbų vartojimą bei užsienio kalbų mokymosi svarbą bendraujant.

Šeimos ir švietimo bendruomenė apskritai yra labai patenkinti projekto rezultatais, tėvai tikrai palaiko mokymą apie toleranciją ir pabrėžė, kad mato skirtumą jų vaikų elgsenoje.